

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Kick-off bijeenkomst belangenbehartigers nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid

21 maart 2022

Agenda

1. Kennismaking
2. Vaststellen agenda
3. Toelichting VWS en LNV over proces richting nationaal actieplan zoönosen en de betrokkenheid van belangenbehartigers
4. Deelnemers lichten toe hoe ze vanuit hun organisatie tegen de Bekedam aanbevelingen aankijken en welke actie ze zelf zouden kunnen ondernemen (paar minuten per organisatie)
5. Thematische bespreking van onderwerpen waaraan organisaties een bijdrage kunnen leveren of waar veel discussie is
6. Rondvraag en sluiting

Aanleiding en input nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid

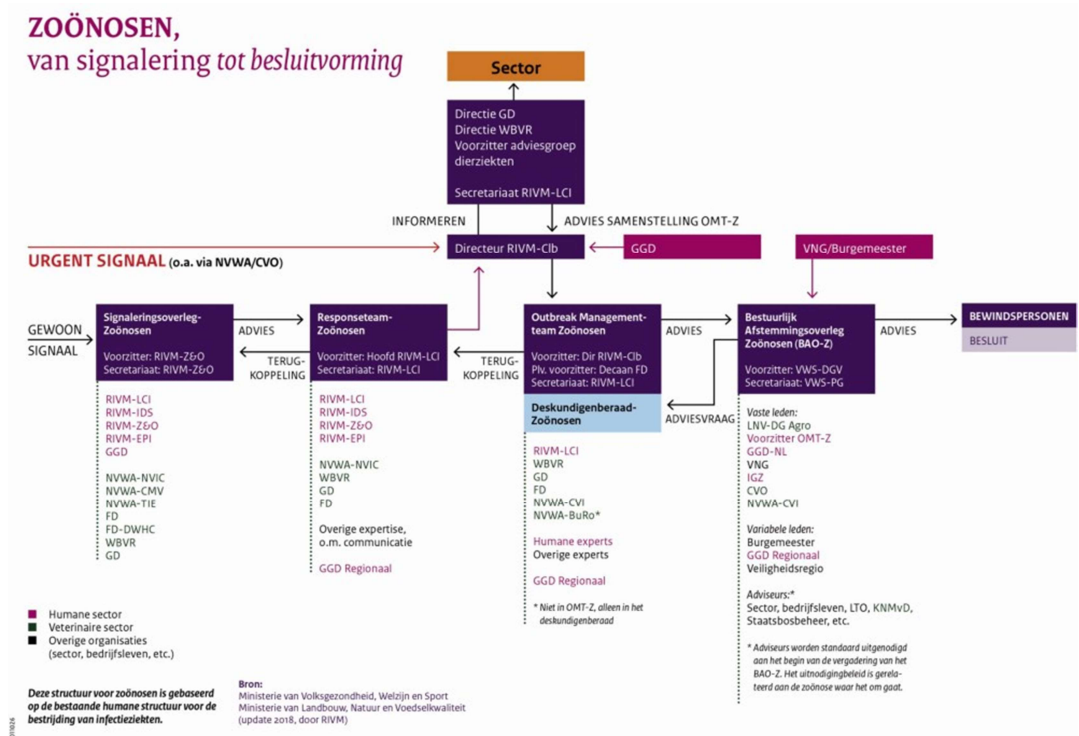
- a) Zoönosenstructuur: we hebben al een goede uitgangspositie
- b) COVID-19 pandemie: een zoönotische crisis
- c) Uitbraak SARS-CoV-2 bij nertsen
- d) Rapport expertcommissie 'Zoönosen in het vizier'

a) Zoönosenstructuur: we hebben al een goede uitgangspositie

- De huidige zoönosenstructuur functioneert sinds 2011
- SARS-CoV-2 bij nertsen was de eerste keer dat de structuur geheel is doorlopen
- Evaluatie SARS-CoV 2 bij nertsen: structuur functioneert goed, enkele verbeterpunten

b) COVID-19 pandemie: een zoönotische crisis

alleen samen krijgen we
corona onder controle

samen voor
onze kinderen

- Wereldwijd ontwrichtend
- Kans verkleinen op een volgende pandemie

c) Uitbraak SARS-CoV-2 bij nertsens

- Zoönosenstructuur en oren/ogen in veld hebben de uitbraak bij nertsens snel ontdekt
- Verdere aanleiding om te kijken naar bijdrage Nederland bij het verkleinen van de kans op ontstaan en verspreiding zoönosen

d) Rapport expertcommissie 'Zoönosen in het vizier'

- 74 aanbevelingen, waarvan 23 kernaanbevelingen
- Beslaat het hele one health spectrum: dier, mens en omgeving
- Expertgroep beschikte niet over de tijd en menskracht om alle bestaande instrumenten (in Nederland en wereldwijd) in detail te beschrijven en hun bijdrage te evalueren

Uitgangspunten nationaal actieplan versterken zoönosenbeleid

- > Gezamenlijke verantwoordelijkheid van VWS en LNV (onder leiding van VWS)
- > Concrete acties (inclusief tijdsfasering) op het gebied van:
 - Preventie
 - Signalering, monitoring en surveillance
 - Respons
- > Met organisaties (waar mogelijk) op onderdelen gezamenlijk acties formuleren
- > Planning: actieplan gereed in de zomer van 2022
- > In aanloop daarop zijn al verschillende acties in gang gezet (zie volgende slide)

Achtergrondinformatie: voorbeelden aangekondigde LNV acties (voortgangsbrief 23 december 2021)

- > Humane en veterinaire experts zijn gevraagd de bestaande kennis over transmissie tussen bedrijven in kaart te brengen, waarbij er ook aandacht is voor bedrijfsdichtheid en aantallen dieren. De experts zullen bestaande modellen, kennis en ervaringen inventariseren en beoordelen. Resultaten voor de zomer verwacht
- > RIVM is gevraagd om een plan van aanpak voor achtergrondsurveillance om zicht te krijgen op de mogelijke influenza-typen die in de Nederlandse varkenshouderij circuleren
- > Er is opdracht gegeven voor een verkenning naar de risico's van beurzen met dieren. Op beurzen in Nederland kunnen ook uit het wild afkomstige dieren voorkomen. Naast risico's op zoonosen zal ook worden gekeken naar de risico's op het gebied van dierenwelzijn en diergezondheid. Resultaten voor de zomer verwacht
- > Conform de motie van de leden Beckerman en Wassenberg over strenge controle en handhaving op reptielenbeurzen zal de NVWA in 2022 zeer geregeld inspecties uitvoeren op reptielenbeurzen.

Bewaken samenhang van actieplan met andere programma's en trajecten

- Beleidsagenda pandemische paraatheid
- Nationaal programma landelijk gebied en aanpak stikstof
- Dierwaardige veehouderij en kringlooplandbouw
- Klimaatbeleid
- Bossenstrategie
- Onderzoek rol en positie dierenarts
- Positieflijst gehouden dieren
- En vele anderen...

Betrokkenheid stakeholders bij actieplan (1)

Doel: (waar mogelijk) op onderdelen gezamenlijk acties formuleren

- Tot nu toe al verschillende (verkennende) gesprekken gevoerd met stakeholders
- Kick off voor belangenbehartigers in thema-bijeenkomsten in maart:
 - Veehouderij en landbouwhuisdieren
 - Wilde dieren en gezelschapsdieren
 - Leefomgeving, ecosystemen en klimaat
 - Informatie-uitwisseling veterinaire en humane
- Deelnemers aan kick off zijn vooraf gevraagd per aanbeveling aan te geven wat er al gebeurt (publiek en privaat) en de rol die de stakeholder zelf wil nemen bij invulling van ieder van de aanbevelingen. Deze reacties gebruiken de ministeries als input bij het opstellen van het actieplan, dank als we deze hebben ontvangen!

Betrokkenheid stakeholders bij actieplan (2)

- Maart/april/mei: met organisaties 1 op 1 bespreken welke acties ze uit kunnen voeren
- Met behulp van de input van de stakeholders werken in mei VWS en LNV de eerste contouren uit van het actieplan
- Deze contouren willen we in mei bespreken tijdens een grote stakeholdersessie
- Vervolgens: eventueel mogelijkheden voor bestuurlijke afstemming
- In de zomer: presentatie nationaal actieplan versterken zönosensebeleid

Agenda

1. Kennismaking
2. Vaststellen agenda
3. Toelichting VWS en LNV over proces richting nationaal actieplan zoönosen en de betrokkenheid van belangenbehartigers
4. Deelnemers lichten toe hoe ze vanuit hun organisatie tegen de Bekedam aanbevelingen aankijken en welke actie ze zelf zouden kunnen ondernemen (paar minuten per organisatie)
5. Thematische bespreking van onderwerpen waaraan organisaties een bijdrage kunnen leveren of waar veel discussie is
6. Rondvraag en sluiting

Aanbevelingen Bekedam wilde dieren en gezelschapsdieren (1)

Versterk vanuit een One Health benadering de gezondheid van dieren en het milieu en de algemene gezondheidstoestand van mensen (aansluitend bij de missies in het binnen het thema Gezondheid en Zorg van het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid). **Kernaanbeveling**

Werk internationaal aan het terugdringen en beter reguleren van het transport van levende (wilde) dieren en aan het uitbannen van markten met levende dieren.

Kernaanbeveling

Stel een lijst vast van alle diersoorten die als gezelschapsdieren gehouden mogen worden (positieflijst), rekening houdend met het zoönoserisico.

Kernaanbeveling

Ontwikkel samen met internationale organisaties een positieflijst van diersoorten die internationaal getransporteerd mogen worden, rekening houdend met het zoönoserisico en andere aspecten zoals dierenwelzijn en uitstervende diersoorten.

Kernaanbeveling

Realiseer systematische en zo volledig mogelijke monitoring van wilde dieren in Nederland (met name ook vogels en knaagdieren) om zo compleet mogelijk zicht te hebben op hun populaties en de (zoönotische) ziektekiemen waarmee zij besmet zijn. Voer altijd gericht onderzoek uit bij signalen die duiden op een toenemende kans op zoönosen. **Kernaanbeveling**

Stimuleer het internationale onderzoek naar populaties van wilde dieren en de ziektekiemen die zij bij zich dragen.

Kernaanbeveling

Aanbevelingen Bekedam wilde dieren en gezelschapsdieren (2)

Controleer zowel gastheren als (grote aantallen) vectoren op een breed spectrum aan mogelijke ziekteverwekkers en integreer deze surveillance activiteiten door verbeterde samenwerking tussen de diverse betrokken organisaties.
Screen alle gezelschapsdieren die van buiten en sommige landen binnen de EU worden geïmporteerd op relevante zoönotische ziekteverwekkers
Monitor steekproefsgewijs hoe vaak zoönotische ziekteverwekkers (zoals SARS-CoV-2 en influenza) voorkomen bij (zwerf)katten, honden, paarden en andere veelvoorkomende gezelschapsdieren.
Versterk de (internationale) kennis op het gebied van infectieziekten bij wilde dieren en hun transmissie in ecologische netwerken (al dan niet met betrokkenheid van vectoren).
Geef kinderen de gelegenheid om meer te leren over dieren en hun verzorging, met aandacht voor infectieziekten en gezondheid.
Versterk kennis en bewustzijn van zoönoserisico's (zoönosegeletterdheid) bij (dieren)artsen en individuele houders en bij communities van mensen die bepaalde diersoorten houden.
Versterk de rol van de (eerstelijns) dierenarts bij de preventie en detectie van zoönosen
Zorg dat binnen Nederland voldoende capaciteit bestaat om de internationale handel in (exotische) dieren te controleren en verhandelde dieren te onderzoeken op bekende en onbekende ziektekiemen.
Zorg dat binnen Nederland voldoende capaciteit bestaat om illegale dierenhandel op te sporen en aan te pakken en werk ook in internationaal verband samen aan het handhaven van regels en het terugdringen van illegale handel in dieren.

Aanbevelingen Bekedam veehouderij en landbouwhuisdieren (1)

Versterk vanuit een One Health benadering de gezondheid van dieren en het milieu en de algemene gezondheidstoestand van mensen (aansluitend bij de missies in het binnen het thema Gezondheid en Zorg van het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid). **Kernaanbeveling**

Verminder in de komende jaren samen met lokale overheden, vanuit de One Health benadering en met inachtneming van de EU wetgeving de dichtheid van veehouderijen en de aantallen dieren op de bedrijven tot een niveau waarbij efficiënte overdracht (transmissie) van zoönotische ziektekiemen tussen bedrijven wordt verhinderd. **Kernaanbeveling**

Ontwikkel en implementeer op korte termijn een jaarlijkse onafhankelijke zoönose risico/bioveiligheidscheck voor commerciële veehouderijen en veehouderijen met een publieksfunctie **Kernaanbeveling**

Analyseer het zoönoserisico bij de opkomst van nieuwe dierhouderijsectoren (bv insectenhouderij of aquacultuur), bij snelle uitbreiding bestaande dierhouderijen (zoals melkgeitenhouderij) en bij nieuwe ontwikkelingen in de veehouderij **Kernaanbeveling**

Stimuleer het beschikbaar komen en de internationale acceptatie van effectieve vaccins in de veehouderij voor zoönotische ziekteverwekkers en vaccineer bij voorkeur met DIVA-vaccins **Kernaanbeveling**

Werk samen met Europese organisaties toe naar een reductie van het transport van levende landbouwhuisdieren. **Kernaanbeveling**

Aanbevelingen Bekedam veehouderij en landbouwhuisdieren (2)

Versterk kennis en bewustzijn van zoönoserisico's (zoönosegeletterdheid) bij (dieren)artsen en individuele houders en bij communities van mensen die bepaalde diersoorten houden.
Controleer zowel gastheren als (grote aantallen) vectoren op een breed spectrum aan mogelijke ziekteverwekkers en integreer deze surveillance activiteiten door verbeterde samenwerking tussen de diverse betrokken organisaties.
Ontwikkel en implementeer een instrument waarmee bij de ruimtelijke ordening van veehouderijen [...] het mogelijke effect op de blootstelling van omwonenden in kaart gebracht kan worden.
Streef ernaar dat zich geen pluimveehouderijen bevinden in gebieden waar veel watervogels voorkomen.
Verricht wetenschappelijk onderzoek om te komen tot een goede inschatting van alle zoönoserisico's in de veehouderij en neem maatregelen om deze te voorkomen, te monitoren en zo nodig aan te pakken.
Ontwikkel modellen waarmee voorspeld kan worden bij welke dichtheid van bedrijven en bedrijfsgroottes uitgebreide verspreiding van zoönotische infecties wordt verhinderd, met in achtneming van de internationaal afgesproken bestrijdingsmaatregelen.
Ondersteun internationale initiatieven waarmee de veterinaire infrastructuur en capaciteit om uitbraken van zoönosen effectief te bestrijden wordt versterkt.
Identificeer eventuele zwaktes in de respons aan de veterinaire kant en ontwikkel beleid om bij een actieve verspreiding vanuit dierlijke gastheren snel, adequaat en met zo veel mogelijk aandacht voor dierenwelzijn in te grijpen.
Versterk de rol van de (eerstelijns) dierenarts bij de preventie en detectie van zoönosen